

KATARZYNA KWIATOSZ

WYBRANE PROBLEMY WSPÓŁPRACY SIECIOWEJ
JAKO NARZĘDZIA ZINTEGROWANEGO ROZWOJU
NA PRZYKŁADZIE TRÓJMORZA
W KONTEKŚCIE GEOPOLITYKI REGIONU

SELECTED PROBLEMS OF NETWORK COOPERATION
AS A TOOL FOR INTEGRATED DEVELOPMENT:
THE THREE SEAS INITIATIVE
IN THE CONTEXT OF THE REGION'S GEOPOLITICS

Abstract. The aim of the considerations was to analyze selected problems of network cooperation as a tool for integrated development on the example of the Three Seas Initiative. The analysis was carried out based on theoretical considerations regarding, among others, cooperation, partnership, relationships, cooperation and integration. The topicality of the discussed issues results from the dynamically changing geopolitical situation in Central and Eastern Europe. The article cites the key reasons for establishing and developing the Three Seas Initiative as an area of socio-economic cooperation. This has direct significance in the context of the security of Central Europe, which largely depends on developing cooperation, especially in the field of energy, transport and digitalization. The Three Seas Initiative, despite its relatively short period of operation, has already gained its international subjectivity, although it is worth mentioning that the Three Seas Initiative is still defining its identity, which results from the geopolitical complexities of the region. As part of this initiative, the countries of Central and Eastern Europe try to represent their interests at the EU forum, acting as a regional forum.

Keywords: network cooperation; geopolitics; Three Seas Initiative; regional policy; sustainable development

---

Dr KATARZYNA KWIATOSZ – Instytut Rozwoju Samorządu Terytorialnego Województwa Lubelskiego; adres do korespondencji: ul. M. Curie-Skłodowskiej 32/9, 20-029 Lublin; e-mail: katarzynakwiatosz@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7578-1030>.

Artykuły są objęte licencją Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-ND 4.0)

WPROWADZENIE

Wyzwania współczesnego świata mobilizują do poszukiwania wsparcia i nowych sposobów nawiązywania współpracy, która zyskuje na znaczeniu, zwłaszcza w kontekście obecnej sytuacji geopolitycznej. Umożliwia państwom i organizacjom efektywne reagowanie na złożone kwestie ogólnoświatowe, takie jak zmiany klimatyczne, pandemie czy konflikty zbrojne. W dobie cyfryzacji i globalizacji współpraca pozwala na szybszą wymianę informacji, lepszą koordynację działań oraz budowanie sojuszy niezbędnych wobec rosnących napięć między mocarstwami. Międzynarodowe inicjatywy, które są przykładem takiej kooperacji, obejmują wiele obszarów, m.in. polityki, gospodarki i spraw społecznych. Po zmianach ustrojowych, zapoczątkowanych w 1989 r., państwa Europy Środkowej podjęły kilka takich inicjatyw, służących intensyfikacji własnego i regionalnego rozwoju. Najbardziej znaczące z nich to Grupa Wyszehradzka, Trójmorze oraz Bukaresztańska Dziewiątka.

Celem artykułu jest przybliżenie specyfiki współpracy sieciowej, stanowiącej instrument zrównoważonego rozwoju. Analiza obejmuje region Trójmorza w kontekście szans i wyzwań związanych z jego geopolityką.

Inicjatywa Trójmorza obejmuje 13 państw Europy Środkowej i Wschodniej. Podejmują one współpracę sieciową bazującą przede wszystkim na wzmocnieniu więzi gospodarczych, infrastrukturalnych i energetycznych w regionie, m.in. poprzez promowanie projektów inwestycyjnych i integracji transportowej. Państwa Trójmorza dążą też do zwiększenia konkurencyjności swojej i całego regionu oraz zminimalizowania zależności od zewnętrznych źródeł energii. W sytuacji dynamicznych zmian geopolitycznych wspomniana inicjatywa sprzyja także stabilizacji regionu, umożliwiając państwom członkowskim lepsze radzenie sobie ze wspólnymi wyzwaniami i wykorzystywanie możliwości rozwoju w skali europejskiej.

1. IDEA WSPÓŁPRACY SIECIOWEJ

Współpraca sieciowa jest jednym z najważniejszych elementów funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym. Sieć społeczna jest uznawana za ważną platformę determinującą realizację celów i zadań instytucji oraz podmiotów świata społeczno-gospodarczego wraz z jego otoczeniem. Co istotne, sieć stanowią przede wszystkim ludzie, którzy dzielą się różnymi informacjami i zasobami poprzez interakcje, jak i wpływają na siebie nawzajem i przyczyniają

do pogłębienia wiedzy. Wymiana informacji pomaga w rozwijaniu kontaktów, rozbudowywania współpracy sieciowej między instytucjami lub podmiotami w danym otoczeniu. Wiedza, zgromadzona dzięki inteligencji, przenikliwości czy kreatywności członków grupy, pomnaża dobro wspólne, co pomaga w rozwijaniu innowacyjności i potencjału danych organizacji.

Problematykę współpracy sieciowej dokładnie opisuje Manuel Castells, który uważa, że paradygmat sieciowy to specyfika nowej epoki, związanej z nowoczesnymi technologiami (1996, 2007). Jego zdaniem, sieci stanowią morfologię społeczną, a rozprzestrzenianie się logiki usieciowienia w sposób znaczący zmienia funkcjonowanie, jak i osiąganie wyników w procesach produkcji, władzy i kultury. Obejmuje to z informatyzowane społeczeństwo i gospodarkę. Sieć staje się głównym czynnikiem zmian i początkiem nowej ery. Sieć jest zbiorem węzłów połączonych między sobą, natomiast możliwość zmian, dostosowywania się, a nawet dominowania zależy od obecności bądź nieobecności w określonej sieci.

Castells opiera swoją teorię na trzech fundamentach (Krzysztofek i Szczepański, 2005). Pierwszy to doświadczenie, czyli wzajemne oddziaływanie podmiotów, zdeterminowanych przez ich kulturę i biologiczną tożsamość. Drugim jest władza, traktowana jako środek przymusu. Trzeci fundament to produkcja, która utożsamiana jest z gospodarką. Jej istota i znaczenie polegają na tym, że poprzez procesy pracy i dystrybucji wygenerowanych zasobów organizuje się społeczeństwo w najwyższym stopniu.

Ważną rolę w sieci odgrywają wspomniane wyżej relacje międzyludzkie, które w znacznej mierze są budowane na zasadach partnerstwa. Należy w tym kontekście wskazać na tzw. podejście sieciowe (*network approach*), w ramach którego sieć jest opisywana jako zbiór jednostek połączonych ze sobą systemem powiązań o różnym charakterze (Axelsson i Easton, 1992). Podejście sieciowe jako nowa koncepcja współpracy między podmiotami (ówcześnie głównie gospodarczymi) powstało pod koniec lat siedemdziesiątych XX w. Przyjęcie takiego podejścia wynikało ze zmian technologicznych oraz z coraz większej konkurencyjności międzynarodowej. Cechami relacji sieciowych są: bliskość, kompleksowość, długoterminowość, wzajemne zobowiązania, zależność, inwestowanie w powiązania sieciowe, wielostronne interakcje, bezpośredniość, wymiana informacji i zaangażowanie. Wskazane cechy opisują kilka specyficznych wymiarów relacji sieciowych, mianowicie:

- ciągłą interakcję, powiązania formalne, nieformalne i długoterminowe;
- współzależność, powiązania w zakresie zasobów, podmiotów oraz działań;
- nieskończoność, w której wskazuje się na brak wyraźnych granic i struktury (Ratajczak-Mrozek, 2009).

Relacje w danej sieci mogą mieć formę powiązań wertykalnych, które zachodzą wzdłuż „łańcucha” wartości, horyzontalnych polegających na współdziałaniu z tzw. konkurencją, a także diagonalnych, w ramach których współpracuje się z instytucjami wspierającymi działalność gospodarczą i władzami publicznymi. Natomiast wyróżnikami sieci, w myśl pojęcia *network approach*, są:

- więzi między jednostkami wchodzącymi w skład sieci, w których wyróżnia się związki o charakterze generalnym i długookresowym;
- struktura, czyli wszelkie podmioty wchodzące w skład sieci są raczej współzależne niż niezależne;
- pozycja, czyli dostrzega się nakładanie ról w danej organizacji;
- proces, czyli dochodzi do zmiany więzi między podmiotami pod wpływem struktury interesów (Axelsson i Easton, 1992).

Jedną z głównych cech organizacji o charakterze sieciowym jest ich ukierunkowanie na realizację celów długofalowych. Oznacza to jednak przechodzenie przez kolejne etapy, stadia współpracy, od kontaktów nieformalnych do zaawansowanego partnerstwa. W rozwoju powiązań o charakterze sieciowym można wyróżnić kilka poziomów. Pierwszym jest utworzenie pierwotnej sieci formalnej (*networking*), w ramach której przedstawiciele lokalnych społeczności inicjują kontakty, wzajemnie się poznają i przekazują idee współpracy. W tej fazie dochodzi głównie do wymiany informacji, a współpraca nie jest jeszcze sformalizowana żadną umową. Drugim etapem jest współpraca (*collaborating*). Władze samorządowe zaczynają sobie ufać i podejmować pierwsze wspólne przedsięwzięcia, jednak na tym etapie są to z reguły działaniami, które nie stwarzają ryzyka dla samorządu, mogą natomiast zapewnić wspólne korzyści. W trzecim etapie współpraca między stronami dotyczy strategicznego planowania działań dla osiągnięcia wspólnego celu. Prowadzi to do etapu partnerstwa (*partnering*), który jest najbardziej zaawansowaną formą współdziałania. Strony współpracują na podstawie formalnie zawartej umowy oraz podejmują ryzyko inwestycyjne (Baker, 1993). W tym kontekście można zauważyć, że współpraca sieciowa obejmuje relacje dwustronne oraz wielostronne. Rezultatem jest podejmowanie współpracy zarówno na poziomie sieci wewnątrzpaństwowej, jak również sieci międzynarodowych.

Wśród instrumentów wspierających rozwój społeczno-gospodarczy regionów są również te, które stymulują rozwój poprzez współpracę. W kontekście współpracy samorządowej należy wskazać sieci, które już funkcjonują, a poprzez swoją działalność wspierają tym samym rozwój regionów obszaru Trójmorza. Jednym z jej przykładów jest Sieć Regionów Trójmorza, powołana w 2021 r. z inicjatywy Województwa Lubelskiego (Gizicki i in., 2022). Podpisanie Deklaracji

Lubelskiej przez 15 Członków Założycieli Sieci odbyło się w obecności Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Celem Sieci jest „współdziałanie na rzecz rozwoju i osiągnięcia wzajemnych korzyści społeczeństw tego obszaru oraz podnoszenie konkurencyjności regionów w wymiarze europejskim” (Deklaracja Lubelska, 2021). Zadania, jakie wyznaczają założyciele tej Sieci, do realizacji są wielowymiarowe:

- zmniejszanie luki infrastrukturalnej w Europie Środkowej i Wschodniej w stosunku do Europy Zachodniej;
- budowanie współpracy międzyregionalnej, stanowiącej komponent samorządowy i lokalny Inicjatywy Trójmorza;
- nadanie impulsu rozwojowego dla samorządów dzięki współpracy i budowaniu trwałych powiązań w obszarze infrastruktury, transportu, cyfryzacji oraz innowacji;
- tworzenie narzędzi do lepszego wykorzystania Funduszy Europejskich, środków państwowych oraz Funduszu Inwestycyjnego Inicjatywy Trójmorza;
- udział w dynamicznym procesie odbudowy gospodarczej oraz rozbudowy infrastruktury łączącej regiony Trójmorza, takiej jak: Via Carpatia, Rail Baltica, Via Baltica, Rail-2-Sea oraz nowych projektów, np. Rail Carpatia;
- wspieranie przedsiębiorczości, zwłaszcza rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz handlu międzynarodowego;
- wspieranie rozwoju i wzajemnej wymiany w dziedzinie kultury, sztuki, turystyki i innych (Statut, 2021).

2. SIECIOWANIE WSPÓLPRACY W KONTEKŚCIE GEOPOLITYCZNEJ SPECYFIKI TRÓJMORZA

Europa Środkowa i Wschodnia ze względów geopolitycznych jest ważnym subregionem europejskim. Zacieśnianie współpracy między państwami tej części Europy trwa od końca zimnej wojny. Podejmowane inicjatywy miały na celu przeciwdziałanie narosłym podziałom kontynentu oraz wspieranie starań o członkostwo w strukturach euroatlantyckich. Dobitym przykładem takiej formy integracji jest powołana w 1991 r. Grupa Wyszehradzka, specyficzna wspólnota bezpieczeństwa (Gizicki, 2013). Trójmorze, zainicjowane kilkanaście lat później (w 2015), poszerza obszar oddziaływania na pozostałe państwa regionu (Kowal i Orzelska-Stączek, 2019). Jest takim formatem współpracy, który może zdynamizować procesy integracyjne w ramach UE i NATO, z podmiotowym wsparciem państw tworzących tę inicjatywę.

Inicjatywa Trójmorza, pomimo upływu już blisko dziesięciu lat od jej sformalizowania, wciąż znajduje się w fazie definiowania własnej tożsamości. Wynika to w znacznej części ze specyfiki geopolityki regionu (Popławski i Jakóbcowski, 2020; Gizicki i Łoś, 2019). Z perspektywy paradygmatu realistycznego, w ramach którego w centrum zawsze znajduje się państwo, idea tworzenia platformy reprezentacji interesów regionu Europy Środkowej i Wschodniej wydaje się naturalna, gdyż państwa dążą do zapewniania sobie warunków do przetrwania, rozwoju i ekspansji (Nitszke, 2022). Jedną z istotnych ról, jakie odgrywa Trójmorze w systemie europejskim i międzynarodowym, jest rola forum interesów regionalnych. Organizowane szczyty są okazją do wypracowania i promocji regionalnych interesów na poziomie UE. Format prezydencki stanowi pewne ograniczenie, ponieważ nie zawsze zapewnia przełożenia deklaracji politycznych na realne działania. Z tego powodu ważne jest podejmowanie działań operacyjnych na poziomie rządowym i regionalnym, gdzie założenia ideowe mogą się konkretyzować.

W kontekście szans i zagrożeń istotnym aspektem jest pośredniczenie Inicjatywy Trójmorza między Wschodem a Zachodem. Możemy wyróżnić w tym aspekcie dwa wymiary. Po pierwsze, reprezentowanie Trójmorza i jego interesów jako państw Europy Środkowej i Wschodniej na forum UE. Po drugie, pełnienie funkcji rzecznika państw Europy Wschodniej i Bałkanów Zachodnich, aspirujących do członkostwa w UE (Sprüds i Vargulis, 2022). Chodzi zwłaszcza o Mołdawię i Gruzję. Już w 2021 r. prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Andrzej Duda, podczas Samorządowego Kongresu Trójmorza w Lublinie podkreślał:

Mołdawia może być kolejnym krajem, który dołączy do Inicjatywy Trójmorza. Zaofiarowałem pełne otwarcie na pomoc dla Mołdawii w przeprowadzeniu potrzebnych reform. Chciałbym, żeby stała się partnerem i członkiem Inicjatywy Trójmorza. Chcemy pomóc w realizacji europejskich ambicji Mołdawii. Moim marzeniem jest, aby Mołdawia nie tylko stała się partnerem Trójmorza, ale i jego członkiem. To ważne, abyśmy rozwijali nasze kraje i budowali w naszej części Europy strefę bezpieczeństwa (*Mołdawia dołączy...*, 2021).

Ważnym momentem w pracach nad przystąpieniem Mołdawii w struktury Unii Europejskiej był siódmy szczyt Inicjatywy Trójmorza w Rydze (2022). Podczas tego spotkania członkowie Trójmorza poparli wniosek o zacieśnienie współpracy z Bałkanami, które kontynuują procedurę akcesyjną do UE. Warto zaznaczyć, że prace nad przyłączeniem Mołdawii do Inicjatywy są bardzo zaawansowane, a państwo może stać się formalnie członkiem stowarzyszonym Inicjatywy Trójmorza. W przypadku Gruzji, potencjalne kwestie przystąpienia są w fazie negocjacji. Spore znaczenie w tej kwestii oraz w zakresie ewentualnej

euroatlantyckiej integracji tego państwa będzie miała rzeczywistość po wyborach parlamentarnych, odbytych w październiku 2024 r. Sytuacja związana z ich potencjalnym sfalszowaniem i dużymi protestami demokratycznej, prozachodniej opozycji, może spotęgować kryzys wewnętrzny i zewnętrzny tego państwa.

Podczas Szczytu Trójmorza w Rydze w 2022 r. ważnym tematem dyskusji był kryzys spowodowany agresją Rosji na Ukrainę. Uczestnicy solidarnie potępiли działania Rosji i zadeklarowali wsparcie dla Ukrainy. Przywódcy państw Trójmorza potwierdzili poparcie dla ukraińskich ambicji członkostwa w UE i nadały temu państwu status partnera uczestniczącego w Trójmorzu. Ma to umożliwić udział Ukrainy m.in. w projektach infrastrukturalnych, logistycznych czy energetycznych, a także wspomóc jej odbudowę po wojnie. To kolejna kwestia, która stanowi szansę dla wzmocnienia Inicjatywy zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym. Planowane inwestycje w regionie trzech mórz mogą mieć duże znaczenie dla Ukrainy i rozwoju współpracy transgranicznej z jej udziałem. Przykładem takiej współpracy może być budowa linii elektroenergetycznej łączącej państwa Trójmorza ze wschodnim sąsiadem Polski. W budowę sieci przesyłowej na Ukrainie mogliby się zaangażować niektórzy inwestorzy obecni w funduszu Trójmorza, czy też polscy przedsiębiorcy. Wojna na Ukrainie ożywiła format Inicjatywy Trójmorza, wskazując na wspólne zagrożenie zewnętrzne i kwestie bezpieczeństwa. Większość państw Inicjatywy jest również częścią wschodniej flanki NATO. W ramach polaryzacji stosunków z Federacją Rosyjską i groźby interwencji zbrojnej wobec jednego z członków Sojuszu Północnoatlantyckiego Trójmorze zyskuje więc nowy wymiar strategiczny. Projekty infrastrukturalne, jak Via Carpathia czy Rail Baltica, oprócz swojego wymiaru handlowego mają istotne znaczenie strategiczne. Szybkie połączenia kolejowe i autostradowe są pomocne w przemieszczaniu się wojsk natowskich między państwami wschodniej flanki. Poza wsparciem Ukrainy w tym trudnym czasie działań wojennych, realizowane inwestycje (a być może nawet ich przyspieszenie ze względu na potencjalne środki ze strony partnerów) dadzą możliwość rozwoju i zaangażowania w odbudowę ze strony państw Trójmorza.

Istotną kwestią z perspektywy rozwoju Trójmorza jest zaangażowanie partnerów zewnętrznych, w tym przede wszystkim Stanów Zjednoczonych. Od początku powstania Inicjatywy spotkała się ona z aprobatą i wsparciem ze strony administracji amerykańskiej. Wiele państw wyrażało obawy dalszej współpracy na linii Stany Zjednoczone–Inicjatywa Trójmorza, jednak zostały one zminimalizowane przez obopólne deklaracje i przedsięwzięcia. Od 2017 r. Amerykanie uczestniczą w organizowanych szczytach Inicjatywy. Trójmorze uzyskało wsparcie finansowe ze strony amerykańskiej administracji. Jednym z ważniejszych aspektów w tym zakresie jest to, że na głęboko spolaryzowanej

amerykańskiej scenie politycznej wykształcił się konsensus w tej sprawie. W październiku 2020 r. Izba Reprezentantów przy poparciu obu partii przyjęła rezolucję wspierającą Inicjatywę Trójmorza „w wysiłkach na rzecz zwiększenia niezależności energetycznej i połączeń infrastrukturalnych w regionie” (Balcer, 2021). Pozytywnie w zakresie Inicjatywy wypowiadali się także doradcy obecnego prezydenta Joe Bidena, m.in. Michael Carpenter stwierdził:

Trójmorze to wspinała inicjatywa, by zaangażować prywatny sektor do inwestowania na wschodzie Europy i rozwijać infrastrukturę, szczególnie na osi północ-południe. Myślę, że Biden może nadać priorytet Inicjatywie Trójmorza oraz rozszerzyć ją na Bałkany Zachodnie. [...] Byłoby idealnie, gdyby Trójmorze stało się transparentną i prowadzoną przez sektor prywatny alternatywą dla chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku (Balcer, 2021).

Konsensus obu amerykańskich partii opiera się na przekonaniu, że Trójmorze jest skuteczną platformą, zwiększającą zaangażowania Stanów w regionie, która zapobiega umocnieniu się tam wpływów Chin oraz przeciwdziała presji Rosji (zwłaszcza w energetyce i sektorze cyfrowym). W obecnej sytuacji geopolitycznej Stany Zjednoczone dostrzegają duży potencjał państw należących do Inicjatywy Trójmorza, dlatego chcą zaangażować się w odbudowę Ukrainy i realizować szerokie inwestycje na terenie państw sąsiadujących z Ukrainą.

We wrześniu 2023 r. członkiem Trójmorza stała się Grecja, która od początku tego formatu była zaproszona do przystąpienia. Z uwagi na to, że ten kraj w okresie rozwoju Inicjatywy Trójmorza był pogrążony w kryzysie gospodarczym, jego władze nie zdecydowały się na oficjalne przystąpienie od 2015 r. W 2021 r. prezydent Grecji, Katerina Sakellariopoulou, po raz pierwszy uczestniczyła w szczycie Trójmorza, który odbywał się w Sofii. Grecja uczestniczyła w tym spotkaniu jako gość, ale w swoim wystąpieniu prezydent tego kraju wyraźnie podkreśliła korzyści, jakie Trójmorze niesie dla jej państwa: „silniejsze relacje Grecji z tym formatem współpracy dodaje czwarte morze – Morze Śródziemne, z korzyścią dla wszystkich stron”. Rząd Grecji niejednokrotnie podkreślał, że jest zainteresowany wspólnymi projektami z państwami regionu Trójmorza w obszarze energetyki, infrastruktury, a przede wszystkim połączeń kolejowych i drogowych. Zdaniem przedstawicieli rządu greckiego, Trójmorze to istotna brama do wschodniej części Morza Śródziemnego, co jest ważne z perspektywy transportu towarów, czy też nośników energii, a także dostępu do niewykorzystanych jeszcze pokładów surowców, które znajdują się w tej części świata. Po rosyjskiej inwazji na Ukrainę rola Trójmorza wzrosła jeszcze bardziej. Nie tylko z punktu widzenia połączeń transportowych, infrastrukturalnych oraz współpracy gospodarczej, ale też z perspektywy geopolitycznej.

WNIOSKI

Inicjatywa Trójmorza, mimo stosunkowo krótkiego czasu funkcjonowania, uzyskała już międzynarodową podmiotowość. Spotkania przywódców państw regionu Europy Środkowej i Wschodniej są regularne i przynoszą konkretne rezultaty, które choć wciąż są w fazie rozwojowej, to jednak mogą przyczynić się do zdynamizowania wielu obszarów współpracy. Zależać to będzie w głównej mierze od determinacji poszczególnych państw członkowskich do podtrzymania funkcjonowania Inicjatywy i jej rozwoju, także w zakresie wsparcia integracji euroatlantyckiej. Najważniejszym powodem powołania Inicjatywy Trójmorza jest chęć rozwijania współpracy społeczno-ekonomicznej. Ma to bezpośrednie znaczenie dla bezpieczeństwa Europy Środkowej, które bezdyskusyjnie zależy od rozwijania współpracy zwłaszcza w dziedzinie energetyki, transportu i cyfryzacji. Współpraca w tych obszarach służy przede wszystkim społeczeństwom państw tworzącym Inicjatywę. Bezpieczeństwo i stałe podnoszenie poziomu życia mieszkańców Europy Środkowej i Wschodniej stanowi w tym względzie priorytet. Istotne znaczenie w realizacji zamierzeń państw Trójmorza ma specyficzna geopolityka regionu, która przekłada się na szanse związane ze wsparciem własnych działań oraz promowaniem euroatlantyckich aspiracji państw zaproszonych do współpracy. Ponadto jest to obarczone wyzwaniami i zagrożeniami, przede wszystkim ze strony Rosji i Białorusi, rujnącymi porządek i swobodny rozwój w regionie.

BIBLIOGRAFIA

- Axelsson B. i Easton G. (1992), *Industrial Networks: A New View of Reality*, London: Routledge.
- Baker H.R. (1993), *Bulding Multi-community Rural Development Partnership*, [w:] R.C. Rounds (red.), *The Structure, Theory and Practise of Partnerships in Rural Development*, ARRG Working Paper Series, nr 5, Brandon: Canadian Agriculture and Rural Restructuring Group, s. 35-46.
- Balcer A. (2021), *Polska i Trójmorze po Trumpie: szansa na nowe otwarcie?*, Warszawa: Fundacja im. S. Batorego.
- Castells M. (1996), *The Rise of the Network Society, The Information Age: Economy, Society and Culture*, t. 1, Malden, MA: Blackwell Publishers.
- Castells M. (2007), *Spoleczeństwo sieci*, tłum. M. Marody, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Deklaracja Lubelska (2021), www.congress.lubelskie.pl/wp-content/uploads/2021/05/DEKLARACJA-LUBELSKA_PL.pdf [dostęp: 20.10.2024].
- Gizicki W. (2013), *A Security Community: Poland and Her Visegrad Allies: the Czech Republic, Hungary and Slovakia*, Lublin: Wydawnictwo KUL.

- Gizicki W., Grzywaczewski G., Dobkowski J., Ostrowska A. i Szewczak I. (2022), *Sieć Regionów Trójmorza. Narzędzie współpracy samorządów Europy Środkowej*, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.
- Gizicki W. i Łoś P. (2019), *Geopolityka Trójmorza*, Przestrzeń Społeczna, nr 1, 123-138.
- Kowal P. i Orzelska-Stączek A. (2019), *Inicjatywa Trójmorza: geneza, cele i funkcjonowanie*, Warszawa: Instytut Studiów Politycznych PAN.
- Krzysztofek K. i Szczepański M. (2005), *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Moldawia dołączy do Trójmorza?* (2021), <https://congress.lubelskie.pl/moldawia-dolaczy-do-trojmorza> [dostęp: 9.12.2024].
- Nitszke A. (2022), *Inicjatywa Trójmorza. Role – funkcje – kontrowersje z perspektywy teorii europeizacji*, Rocznik Integracji Europejskiej, nr 16, s. 307-322. <https://doi.org/10.14746/rie.2022.16.18>.
- Popławski K. i Jakóbcowski J. (2020), *Trójmorze jako odpowiedź Europy Środkowej na globalne i unijne wyzwania*, Sprawy Międzynarodowe, nr 2, s. 23-44. <https://doi.org/10.35757/SM.2020.73.2.10>.
- Ratajczak-Mrozek M. (2009), *Główne cechy relacji sieciowych przedsiębiorstw (podejście sieciowe, network approach)*, Organizacja i kierowanie, nr 4, s. 75-83.
- Sprūds A. i Vargulis M. (2022) (red.), *Three Seas Initiative: Mapping National Perspectives*, Riga: Latvian Institute of International Affairs.
- Statut Sieci Gospodarczej Regionów Trójmorza (2021), www.congress.lubelskie.pl/wp-content/uploads/2023/07/Network-Charter_PL.FINAL_.pdf [dostęp: 20.10.2024].

WYBRANE PROBLEMY WSPÓŁPRACY SIECIOWEJ
JAKO NARZĘDZIA ZINTEGROWANEGO ROZWOJU
NA PRZYKŁADZIE TRÓJMORZA W KONTEKŚCIE GEOPOLITYKI REGIONU

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza wybranych problemów współpracy sieciowej jako narzędzia zintegrowanego rozwoju na przykładzie Inicjatywy Trójmorza. Analiza została przeprowadzona na podstawie teorii dotyczących m.in. współpracy, partnerstwa, relacji, współdziałania i integracji. Aktualność podjętej problematyki wynika z dynamicznie zmieniającej się sytuacji geopolitycznej w Europie Środkowej i Wschodniej. W artykule zostały przedstawione powody powołania i rozwijania Inicjatywy Trójmorza jako obszaru współpracy społeczno-ekonomicznej. Ma to duże znaczenie w kontekście bezpieczeństwa Europy Środkowej, które w dużej mierze zależy od rozwijania współpracy zwłaszcza w dziedzinie energetyki, transportu i cyfryzacji. Inicjatywa Trójmorza, mimo stosunkowo krótkiego czasu funkcjonowania, uzyskała już międzynarodową podmiotowość, opisywany byt polityczno-gospodarczy wciąż definiuje swoją tożsamość, co wynika z zawiłej sytuacji geopolitycznej regionu. Ponadto w ramach tej inicjatywy państwa Europy Środkowej i Wschodniej starają się reprezentować swoje interesy na forum Unii Europejskiej.

Słowa kluczowe: współpraca sieciowa; geopolityka; Inicjatywa Trójmorza; polityka regionalna; zrównoważony rozwój